

LOVEC

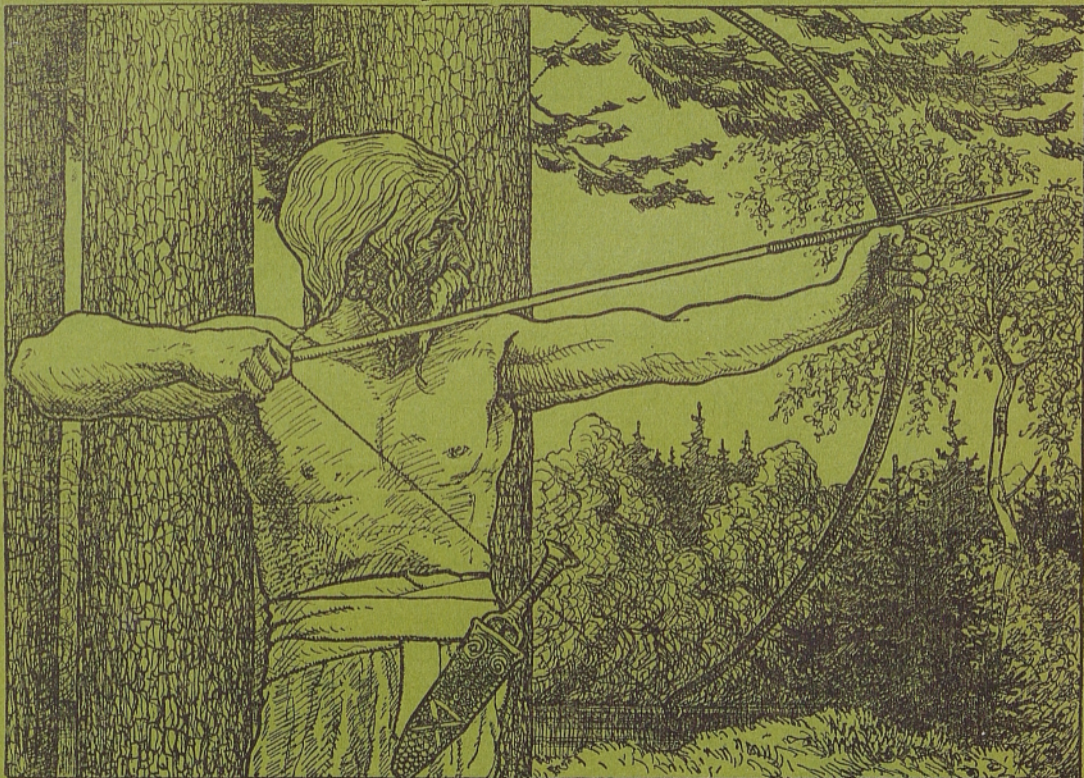
Štev. 7.

List za lov in ribarstvo.

Leto IV.

Izhaja v Ljubljani 15. vsakega meseca. 1913

VSEBINA:

LOV: Srnogoj: Kako ravnamo z ustrelenim srnjakom. (Konec.) — Fran Lokar: Izvalitev in vzreja jerebičjih in fazanjih gnezd. — Julij Bučar: Velika divja raca. (Dalje.) — — RIBARSTVO: Prof. Ivan Franke: Šarena postrv (*trutta iridea*) in rdeča postrv (*salmo fontinalis*) na Kranjskem. (Dalje prih.) — — LISTEK: M. Hanzlovský: Divji lov. — — Iz lovskega oprtnika. — — Priloga: Astronomski koledar. — Listnica upravnštva. — Vprašanja in odgovori. — Mala oznanila. — Oglasi.

Slovensko lovsko društvo

in njegovo
glasilo

„Lovec“

Društvo je namenjeno slovenskim lovcem vseh pokrajin. Sedež mu je v Ljubljani.

Članarina znaša na leto **6 Kron.** Kdor pa plača enkrat za vselej **60** kron, postane ustanovni član in je nadaljnjih letnih prispevkov oproščen.

Društvo izdaja svoje glasilo „Lovec“, po enkrat na mesec.

Člani dobivajo „Lovca“ brezplačno; za nečlane v Avstro-Ogrski pa znaša naročnina **8 kron** na leto; oni, ki bivajo v inozemstvu, imajo doplačati še poštnino.

List priobčuje tudi oznanila.

Društveno znamenje dobe člani pri odboru za 2 kroni. Pisma in pošiljatve je naslavljeni na:

Slovensko lovsko društvo v Ljubljani.

Jakob Zalaznik, slaščičarna, pekarija in kavarna
Stari trg št. 21

Podružnice: Glavni trg št. 6, Kolodvorska ulica št. 6.

Čekovni račun pri c. kr. hran. uradu št. 113.187. — Telefon šte. 194.

Prvovrstna tvrdka. — Cene nizke.
Mnogo odlik. priznanj.

V. HERFORT,

zoolog. preparator,

LJUBLJANA,

Vrazov trg 1 — Sv. Petra nasip 71,
se priporoča za prepariranje vseh
vrst živali, montiranje rogov, izdelo-
: vanje vseh vrst kož za preproge. :

Listnica upravnštva.

Pri izterjavanju zaostale članarine smo poslali pomotoma opomin temu ali onemu članu, ki je bil že plačal članarino, kar nam naj blagohotno oprost. Mi namreč nimamo toliko dohodkov, da bi mogli nastaviti knjigovodjo, ki bi skrbel za pravilno vpisovanje dohodkov in izdatkov. Zato je bilo upravniško delo deljeno med društvene odbornike; in tako so se lahko pripetile posamezne pomote, kar je odboru gotovo najbolj neljubo. Da se kaj takega v prihodnje ne zgodi več, smo preskrbeli. Prosimo pa tudi cenj. člane, da bi nam šli pri vsem na roko in bi plačali članarino takoj v začetku vsakega društvenega leta ter reklamirali vsako številko »Lovca«, katere bi ne dobili, takoj, ne pa čez mesece ali celo čez leto dni.

Astronomski koledar.

Avgust 1913.

Katoliška imena	Dan	Solnca		Lune	
		vzhod	zahod	vzhod	zahod
Mlaj ☉ 2. ob 1h 58 m pp.	Vezi sv Petra	P 1	4:36	7:35	2:29 zjt.
	Porcijunkula	S 2	4:37	7:34	3:05 7:58
Prvi krajec ☾ 9. ob 5h 3 m zjt.	12. pob. N.s.Š.	N 3	4:39	7:33	5:24 8:22 zv.
	Dominik	P 4	4:40	7:31	6:53 8:41
	Mar. D. Snež.	T 5	4:41	7:29	8:19 dp.
	Gosp. izpr.	S 6	4:43	7:28	9:43 9:14
	Kajetan	Č 7	4:44	7:26	11:06 9:32
	Cirijak	P 8	4:46	7:25	12:29 pp.
	Roman	S 9	4:47	7:23	1:52 10:18
	13. pob. Lavr.	N 10	4:48	7:21	3:10 10:51
Ščep ☽ 16. ob 9h 27 m zv.	Suzana	P 11	4:50	7:20	4:22 11:35
	Klara	T 12	4:51	7:18	5:21 zjut.
	Hipolit in Kas.	S 13	4:52	7:16	6:07 0:31
	Evzebij	Č 14	4:54	7:15	6:41 1:37
	Vnebovzet. M.	P 15	4:55	7:13	7:06 2:48
	Rok	S 16	4:56	7:11	7:25 4:01
	14. pob. Liber.	N 17	4:58	7:10	7:40 5:11
	Helena	P 18	4:59	7:08	7:54 zv.
Zadnji krajec ☉ 25. ob 1h 18 m zjt.	Ludovik Tol.	T 19	5:00	7:07	8:07 7:26
	Bernard	S 20	5:01	7:05	8:19 8:31 dp.
	Ivana Franč.	Č 21	5:02	7:03	8:33 9:38
	Timotej	P 22	5:04	7:01	8:48 10:46
	Filip	S 23	5:05	6:59	9:08 11:57
	15. pob. Jernej	N 24	5:07	6:57	9:33 1:09 pp.
	Ludovik	P 25	5:08	6:55	10:08 2:23
	Ceferin	T 26	5:10	6:53	10:57 3:33
Mlaj ☉ 31. ob 9h 38 m zv.	Jožef K.	S 27	5:11	6:51	zjut. 4:32
	Avguštin	Č 28	5:13	6:49	0:02 5:20
	Obgl. sv. Jan.	P 29	5:14	6:47	1:21 5:55
	Roza Lim.	S 30	5:15	6:45	2:49 6:22
	16. pob. Angel.	N 31	5:17	6:43	4:20 6:43

Dolgost dneva: Od 14h 59 m do 13h 26 m.

Vprašanja in odgovori.

I. Z. v R. in N. L. v Šk. L. *Vprašanje:* Zakaj je v starološkem in sedanjih loviščih toliko belih, ali vsaj k beličnosti nagibajočih se fazanov? Kako bi temu odpomogli?

Odgovor: K beličnosti nagibajoče se fazane sem opazil tudi v svojem lovišču pri Medvodah. Za lovca je to slabo znamenje, ker kaže, da je fazanji zarod oslabil. Ako ste si ogledali natančneje svoje fazane, ste gotovo opazili, da so izgubili tudi na velikosti in teži. Vzrok temu je plojenje v istem rodu. Kraj, kjer žive naši fazani, je zaprt, namreč kotlina med Kranjem, Škofjo Loko in Šmarno gočo. Od nikoder ne more priti sveža kri, ker je kraj, kakor rečeno, zaprt, in v bližini tudi ni drugih fazanov. Kakor hitro opazimo, da postajajo fazani slabejši, da iznašajo manj jajec in da nima več njihovo perje normalne barve, moramo poskrbeti za osveženje krvi. To mora biti perijodično, t. j. izvršiti se mora vsaj vsaka 4 ali vsakih 5 let. V ta namen kupimo ali zamenjajmo primerno število samcev iz približno enakih prostih gojišč, kakor je naš, da jih izpustimo v svojem lovišču. Poprej pa moramo vse domače samce poloviti, ker nastanejo sicer pretepi in morajo po navadi novo dobljeni samci zapustiti lovišče. Tudi ni to pravo osveženje krvi, ako ostanejo prejšnji samci. Dobro bi tudi bilo, ako bi poizkusili pri nas s kako novo vrsto. Jaz priporočam kraljevega fazana (*Phasianus reevesii*), ki je doma na Kitajskem, a se je pri nas izvrstno obnesel celo v hribovitih krajih, kjer se ne mara držati drug fazan. Kraljevi fazan je krasno barvan ptič (rep je blizu 2 m dolg), krepek in trden ter živi enako kakor naš navadni fazan. Gnezdo šteje 16—20 jajec. Mladiči rastejo hitro in so hudi in zabavni pretepači. Ta vrsta se uspešno križa tudi z drugimi. — Slabe posledice plojenja v rodu se kažejo zlasti pri fazanu, pa tudi pri drugih pticah. Pevke izgube celo krasoto svojega glasu, kar opazujejo n. pr. že leta pri kosih na Dunaju, ki se ženijo samo med sorodniki istega vrta.

Mala oznanila.

Naprodaj so mladi frmači, kratkodlakci, čistokrvne nemške pasme. Mati je last Slov. lovskega društva v Ljubljani in se vzdržuje zaradi vzgoje dobrih čistokrvnih psov. Za čistokrvnost in izbornost pasme jamči omenjeno društvo. Cena psom á 50 K, psicam á 40 K. Pojasnila daje g. Leon Matajc, Stražišče pri Kranju.

Frmač »Tell«, 2½ leta star, čistokrvne pasme — starši: psica pudelpointer, pes resast —, izvrstno dresiran po Oberländerju, zelo porabljliv in ubogljiv, je naprodaj za 280 K pri Ivanu Rozmanu v Velikih Laščah.

Enoletno, lepo frmačko resaste dlake proda Franc Lunder, lovec v Predovičevem selu pri Ljubljani. „Cita“ je imenitno dresirana za poljski in vodni lov, ima izboren nos in izvrsten apel. Cena po dogovoru.

Kupim in plačam po dnevnih cenah ravnokar ustreljene uharice in dva jazbeca, oziroma sveži koži, ki bi ju potreboval za nagačenje. V glavi in nogah morajo biti še kosti. Kdor mi misli poslati kako ptico, naj ji dene ob vročem letnem času v kljun nekoliko v karbolu ali lisolu namočené vate. — **Naprodaj** imam po zelo primerni ceni skupino gozdnih jerebov, lep okrasek lovske sobe ali salona — V. Herfort, preparator v Ljubljani, Vrazov trg 1.

JULIJ

Kako ravnajmo z ustreljenim srnjakom.

Priobčil Srnogoj.

(Konec.)

Da preparamo trebušno votlino, napravimo najprej previdno majhno zarezo do črev tam, kjer je bil mošnjič, tako da vtaknemo vanj lahko dva prsta, s katerima privzdignemo trebušno meso ter prerežemo tako med prstoma z navzgor obrnjeno ostrino noža vso trebušno votlino do prsi, ne da bi kaj poškodovali čreva.

Ker je zdaj pot do črev prosta, ločimo najprvo z desno roko na levi strani srnjaka vranico od prsne prepone. Dalje poiščemo goltanec tam, kjer sega skozi prsno prepono v vamp. Previdno ga potegnemo iz prsne votline ter ga položimo z zavozlanim koncem poleg srnjaka na kraj. Ko ločimo še čreva z roko od jeter, potegnemo vamp in čreva iz trebušne votline. Pri tem pa pazi, da ne odtrgaš ritnika!

Končno moramo prerezati še ključno kost med stegni. Zato ločimo stegno natančno po sredini ob beli kožici do ključne kosti. To prerežemo navadno lahko z nožem, ker je le pri starejši divjačini nekoliko trja. Nato razklenemo prerezano ključno kost z rokami le toliko, da pridemo do scalnega mehurja in ritnika. Ako razkrehneš ključno kost preveč ali prehitro, se lahko natrga meso pri stegnih. Scalni mehur in ritnik izrežemo do konca z nožem ter odrežemo vse skupaj z žilo vred od kože.

Ako pa hočeš srnjaka odposlati, je bolj priporočljivo, da ne prerežeš stegna, oziroma ključne kosti. Seveda moramo pri tem ločiti ritnik zunaj z nožem krog in krog od kože, znotraj pa pomagamo s prsti toliko časa, da potegnemo lahko ritnik s scalnim mehurjem vred pri trebušni votlini vun. Srnjak, kateremu ne prerežemo ključne kosti, pride veliko bolje ohranjen na trg ali kamorsibodi. Paziti pa je treba, da se prej docela izhladi.

Da pa srnjak tudi dobro izkrvavi, je treba prerezati krvne žile po stegnih pod ^{Becken}medenico in vse štiri noge med parklji.

Ako pa ne utegnemo srnjaka iz katerega koli vzroka precej v lovišču iztrebušiti, je nujno potrebno, da prerežemo vsaj trebušno votlino toliko, da uidejo iz nje vetrovi.

Navadno vzamemo jetra in ostali drob iz srnjaka šele doma. V to svrhu prerežemo prsno prepono krog in krog ob rebrih, poiščemo sapnik ter potegnemo vun ves drob, kakor srce, pljuča, jetra, prsno prepono in ledvice. Nato izbrišemo srnjaka s suho brisalko, tako da ne ostane na njem niti kapljice krvi več. Posebno temeljito je treba izbrisati strelno rano.

Ako hočeš srnjaka odposlati, mu odvzemi še rogovje, svojo najbolj dragoceno trofejo. Prereži mu spredaj na glavi kožo od rog po sredi med očmi do smrčka, zadaj za rogmi pa približno 8 cm na dolgo ter loči na to kožo od glave tako, da lahko odžagaš s tanko žago rogovje s črepinjo vred. Ako pa obdržiš srnjaka in ga razkosaš doma, odpade izkoženje glave, oziroma črepinje, ki ima ta pomen, da lahko zašiješ odprtino na glavi, kakor bomo videli pozneje. Rogovje odžagaš na ta način, da zarežeš najprej z žago na obeh straneh tik nad očmi do smrčka, zadaj pa približno 4 cm za rogovjem. Vedno je bolje, da odrežemo več črepinje kakor premalo, zakaj slabo odrezano rogovje izgubi veliko na svoji vrednosti.

Ko odrežemo rogovje, poberemo iz glave možgane, izbrišemo glavo ter obesimo srnjaka najmanj za 12 do 24 ur na kak hladen, zračen prostor, kamor ne pridejo muhe. Nikakor ga pa ne smemo dati takoj na led. Obesiti ga moramo z zadnjimi nogami kolikor mogoče narazen, med prve noge in med trebušno votlino pa zatak-nemo palice, kolikor na široko gre, tako da se izhladi tudi med pleči in v trebušni votlini.

Šele dobro ohlajenega srnjaka denemo na led ali ga pa pri-pravimo za oddajo. Pred prevozom ga še enkrat temeljito izbrišemo in mu nabašemo trebušno votlino s svežim smrečjem, nakar zašijemo trebušno votlino z navadno tanko vrvico. Isto storimo pri odprtini na vratu, glavi, in, če treba, tudi na strelni rani. To ima ta pomen, da ne pride med prevozom do mesa mesna muha ali sploh kaj drugega.

Videl sem že srnjaka, kateremu so obžrle med vožnjo podgane obisti do kosti, kar je izključeno, ako zašijemo odprtine.

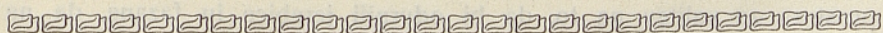
Zašitemu srnjaku zvežemo noge navzkriž ter privežemo tudi glavo k nogam, tako da so hrbet in stegna napeta ter se ne more pomečkati med vožnjo najboljša pečenka. Ako vtaknemo naposled srnjaku še lepo smrekovo vejico skozi jezik, napravi tako odposlan srnjak na vsakega najboljši vtis in tudi trgovec z divjačino rad pri-makne pri ceni.

Če pa smo se odločili obdržati srnjaka doma ali pa prodati le posamezne kose, potem je treba, da izkožimo in razkosamo srnjaka. Kožo mu prerežemo na prsih od vratu do trebušne votline, kjer smo nehali pri iztrebušenju. Nato prerežemo kožo na sprednjih nogah od kolena do prsi. Vsa spodnja noga (od kolena doli) naj ostane v koži. Isto velja za zadnji nogi. V koži puščeni del nog porabimo lahko za kljuke, palice, ročaje nožev itd. ali pa sploh za kake okraske. Ko smo porezali vse noge, ločimo pri zarezah kožo z nožem nekoliko od mesa, nakar izkožimo vsega srnjaka le s prsti ali s pestjo. Kjer to ne gre ali kjer se nam kaj zatrga, je treba poseči po nožu, toda paziti moramo, da ne zarežemo kože.

Pri razkosanju srnjaka izločimo najprvo pleča, ki jih odrežemo krog in krog tam, kjer vidimo, da se pregibajo. Nato odrežemo z močnim nožem na obeh straneh lakotnice in rebra od stegen do vratu, toda ne preveč na široko, da ne poškodujemo hrbta. Dalje odsekamo vrat z glavo vred od hrbta in pa obe stegni, pri čemer moramo paziti, da dobimo kolikor mogoče velik in lep hrbet. Stegna ločimo najboljše od hrbta pri ključni kosti podolgasto proti repu.

Hrbet, stegna in pleča porabimo za pečenko, glavo, vrat in rebra z lakotnicami pa za navadno kuho. Preden damo meso iz rok, ga je treba še izbrisati, ker navadno vedno nekoliko krvavi po mesnih žilicah.

H koncu naj omenim še, kako ravnajmo z rogovjem, ako hočemo, da postane črepinja čista in lepo svetlo-bela. Kakor hitro odžagamo rogovje, ga postavimo v svežo vodo, najboljše v tekočo, kjer ga pustimo 24 ur. Nato ga izkuhamo (seveda samo črepinjo, rogovje mora gledati iz vrele vode) v vreli vodi, kateri pridenemo nekoliko sode. Ko je črepinja dobro prekuhana, odstranimo z lahkoto z malim nožičem vse meso, vse žleze in sploh vse, kar se drži črepinje. Nato izperemo celo rogovje še enkrat v sveži vodi in ga postavimo, če le mogoče, za par dni na solnce. Tako postane črepinja svetla in bela, vse rogovje pa se drži bolje, kakor če bi ga mazali z različnimi tekočinami in kislinami.

Izvalitev in vzreja jerebičjih in fazanjih gnezd.

Spisal Fran Lokar.

Krasno poletno jutro je. Na širokem travniku ob robu gozda kosi kosec. Delo mu gre urno od rok. Naenkrat obstoji za trenotek: kri je pordečila ostrino kose — po pokošeni travi se vleče s prednjima nogama zajček. Mirno je čepel v visoki travi in se stiskal k tlom. Čutil se je varnega, a dosegla ga je kosa in mu odkosila zadnji nogi. Kosec se ne zmeni dosti za to in maha krepko dalje. Kar srfota izpod kose preplašena jerebica ali fazanka. V gosti detelji je izkopala jamico, znesla jajca in pričela valiti z veliko vnemo. Usoda ji ni naklonila, da bi dočkala trenutka, ko bi tekli mladiči veselo za njo, skrbno materjo. Toliko da je sama ušla smrti. Če ne odnese kosec jajec domov, jih pobero gotovo vrane, ki letajo po polju v največjo škodo lovca.

Obupan se mora prijeti lovec za glavo, če pomisli te stvari. Žalostno dejstvo je, da naredi prva košnja v lovišču leto za letom veliko škode, posebno tam, kjer kose s stroji. A tudi s koso pokončajo mnogo živali in uničijo marsikatero gnezdo. Kaj čuda, ako je lovec prepričan, da lov tem bolj peša, čim bolj napreduje kmetijstvo!

Letošnja košnja predvsem nam dela veliko preglavice. Strn je bila letos, ko je pričela perutnina gnezditi, majhna in redka. Radi tega so znesle jerebice in fazanke jajca večidel v travo ali deteljo. Ta je pogнала hitro in rastla bujno. Zato so pričeli poljedelci letos štirinajst dni prej kositi kot druga leta. Jajca niso bila še nikjer izvaljena. Tako je pokončala košnja mnogo zaroda tudi v onih loviščih, kjer je več njiv kot travnikov in je gnezdila druga leta perutnina bolj v strni kot v travi ali v detelji. Sicer gnezdijo jerebica, kateri je bilo uničeno prvo gnezdo še enkrat, ako ni že preveč pozno, a drugič znese navadno samo pet do osem jajec. Mladiči iz tega gnezda rastejo počasneje kot iz prvega in ostanejo vedno slabejši.

Škodo, ki jo naredi košnja, je težko poravnati. A dolžnost vsakega pravega lovca je, da jo skuša vsaj zmanjšati, če je že ne more odvrniti. Pri nas se stori žal v tem oziru bore malo. Koliko jih je, ki se pečajo z izvalitvijo jajec, ki so se našla pri košnji!? Pri nas se prikaže lovec navadno samo takrat v lovišče, ko pride streljat. Treba je, da si vzgojimo take čuvaje, ki bi se razumeli na izvalitev in vzrejo gnezd naše poljske perutnine in bi se poprijeli z veseljem tega dela.

Po nekaterih krajih mislijo lovci že spomladi, ko si išče perutnina prostora za valitev na to, da bi odvrnili jerebice in fazane, da ne

bi gnezdili na takih krajih, kjer niso varna njihova gnezda. Zato vznemirjajo in preganjajo neprestano s psi perutnino ondi, kjer nočejo, da bi valila. To delajo ponekod, na pr. v Slavoniji, posebno v nižjih legah, kjer uničujejo leto za letom povodnji gnezda. Tako delo zahteva precej časa in ne prinese vedno zaželenega uspeha. Drugod, kakor na velikih posestvih na Češkem, stika lovec neposredno pred košnjo s psi po travniku, da prepodi žival in poišče jerebičja in fazanja gnezda. Pes mora imeti dober nos, ker ne potegne jerebice ali fazanke, ki vali, tako daleč kakor sicer. Tudi ne zleti perutnina zlepa iz visoke trave. Zato pokose dostikrat še precej živali, dasi je prehodil lovec travnik večkrat s psi. Pri nas je težavno, iskati gnezda na ta način, ker je odvisno od dobre volje lastnika travnika, da ti dovoli, gaziti travo. Drugače je, ako imaš toliko sveta, da imaš svoj lov.

Mislím, da je pri nas najbolje, da poprosi najemnik lova spomladi potom razglasa kosce, da naj naznanijo vsako najdeno gnezdo takoj njemu ali njegovim paznikom, ali pa, da naj prinese sami jajca. Za vsako gnezdo, ki ga prinese delavec ali za katerega sporoči, naj dobi nagrado, na pr. 1 krono. Na ta način bo imel lovec kmalu dosti jajec, posebno ako živi v prijateljskem razmerju s poljedelcem. Koscem je treba predvsem naročiti, da ravnajo z jajci previdno in jih prinese čim hitreje, da se ne prehlade. K temu navadiš kosce lahko s tem, da jim obljubiš še majhno nagrado, ako se gnezdo dobro izvali.

Koliko časa so jajca lahko brez valilke, je odvisno od raznih okolnosti, predvsem od tega, koliko časa je starka že sedela na njih. Vendar lahko rečem, da se jim splošno v enem dnevu ne pripeti še ničesar hudega.

Ta ali oni lovec priporoča koscem, da naj puste okoli gnezda šop trave ali da naj gnezdo, ako so travo pokosili, drugače zavarujejo, na pr. s tem, da ga zadelajo od treh strani s šibjem, od zgoraj pa pokrijejo s travo. Tako gnezdo je navadno izgubljeno. Jerebica in fazanka sta namreč jako občutljivi, se radi skujata in ne prideta več valit. O fazanki lahko trdim, da se skuja v desetih slučajih gotovo devetkrat. Včasí že zadostuje, da jo prepodiš samo enkrat. Pri košnji pa nima žival še eden ali dva dni potem, ko so jo prvič spodili z gnezda, miru, ker jo vznemirjajo delavci, ki suše in obračajo seno okrog gnezda. Ravno zato, ker se vrne žival tako nerada na gnezdo, ne smeš jemati ob času valitve v lovišče psa, o katerem nisi trdno prepričan, da je popolnoma zanesljiv, t. j. da nikdar ne skoči, da bi spodil žival. Kolikokrat se pripeti, da zgrabi slabo dresiran ali pokvarjen frmač jerebico, ki čepi na gnezdu, in jo tako stisne, da je kmalu po njej! A tudi, če pride fazanka ali jerebica še valit, je tako gnezdo na travniku izpostavljeno vedno nevarnostim, ker opozarja

skoro samo svoje sovražnike nase. Kaj lahko ga zapazi hudoben človek, ki razbije jajca, ga zagledajo vrane in najde lisica ali mačka.

Jajca, ki smo jih prinesli domov, izvali domača kokoš. Ako ni kokle takoj pri roki, je treba jajca shraniti na toplem. Gnezdo bodi kolikor mogoče naravno. Vse vrste kokoši niso enako dobre za valitev in tudi med kokoši iste vrste je razlika. Nerodna in težka kokoš stre lahko jajca ali pohodi mladiče. Najboljša valilka jerebičjih in fazanjih jajec je naša navadna mala kokoš-pritlikavka, kakor jih imajo pri nekaterih hišah bolj za zabavo kakor za rejo. Pod eno kokoš ne smemo dati preveč jajec, ker ne more vseh pokriti in jih potem slabo greje. Najlepše se izvale jajca, ako ne daš tudi pod večjo kokoš več kakor 15 jajec. Tam, kjer imajo veliko jajec, rabijo za valitev valilnice, ki si jih lahko povsod naročiš. Vendar je bolje, da izvali jerebice in fazane kokoš, ker rabijo mlade živalice vodnico, da skrbi zanje. Drugače jim jo pa moraš črez nekaj dni, ko se izvale, preskrbeti v naravi. O tem pozneje več.

Vzreja mladih jerebic in fazanov zahteva precej marljivosti in pazljivosti; zato se zdi marsikomu težja, kakor je v resnici.

Najvažnejše vprašanje je pač, s čim naj hranimo mlado, nežno perutnino, ki je v prvih dneh tako občutljiva, da ji škoduje vsaka najmanjša napaka. Ravno prvi dnevi so najvažnejši. Mnenje, da se vzrede mlade jerebice in fazani tako kot domača piščeta, je popolnoma napačno. Hrana, ki jo pokladaj jerebicam in fazanom, mora biti že od prvega trenutka primerna njihovemu organizmu, predvsem taka, kot jo dobi žival v prosti naravi. Na noben način ne sme biti stara. Zato pripravi vedno le toliko, kolikor pojedjo naenkrat! Ostanke jim ne smeš dati še enkrat, temveč jih vrzi proč! Ako bi hotel celo pokladati, kar je ostalo od prejšnjega dne, ti gotovo poginejo vse jerebice in vsi fazani, ker se ostanki radi skisajo in povzročijo črevesna obolenja. Tudi preveč jim ne smemo dati naenkrat, ampak je bolje, pokladati jim večkrat, pa manj. Nič zato, ako so jerebičice in fazani nekoliko lačni, saj tudi v naravi ne dobe vedno dosti in trpe včasih pomanjkanje. Ako so živalice lačne, si iščejo tem rajši po vrtu hrane ter se pri tem gibljejo, kar jim je neobhodno potrebno. Prvi teden jim polagamo vsako tretjo, drugi vsako četrto uro na dan in tako se počasi krči število obedov. Pri tem moramo strogo paziti na snago in čistost.

Ko se jerebice ali fazani izvale, ne potrebujejo družega kot toplote, da se posuše in okrepe. V prvih 24 ali 48 urah ne rabijo hrane, ker so site še rumenjaka jajca, iz katerega so se izvalile. Marsikdo greši, da jim da prezgodaj hrane in pa preveč. Ko kažejo živalice že same potrebo po hrani, dobe trdo skuhana, drobno sesekljana jajca. Tem dodamo nekoliko kačka (Schafgarbe), ki ga nabereмо

sproti vsako jutro, ga seseklamo in zmešamo z jajcem. To zmes jim pokladamo na snažni deščici. Črez nekaj dni jim zelo teknejo mravljinčja jajca, ki jih natresemo na desko z zemljo vred. Lahko jim daš mravljinčja jajca takoj od začetka, ne da bi jim to škodovalo. Mravljinčja jajca so mladim jerebicam in fazanom prava delikatesa, jim dajejo moč in pospešujejo njihovo rast. Morajo pa biti sveža in dobro posušena, ker delujejo drugače kot strup. Jako ljubi mlada perutnina tudi črve, muhe, kobilice, ličinke itd. Ko so jerebice in fazani že nekoliko odrasli, jih začnemo krmiti s semeni, a ne s suhimi. Jerebice jedo v drugem tednu namočeno žito, fazani pozneje tudi namočeno koruzo. Sprva jim dajemo samo majhno množino žita. Ko je perutnina stara kakih deset tednov, zoblje že suha semena, najprej žito in zdrobljeno koruzo, pozneje od petnajstega do dvajsetega tedna tudi drugo zrnje kakor oves, ječmen in pšenico. Pozabiti ne smemo na vedno svežo vodo, ki jo pijejo zlasti tedaj, ko že zobljejo suha semena.

Sicer so pa mnenja glede hrane, ki jo naj pokladamo mladim jerebicam in fazanom, zelo različna. Nekateri lovci jako hvalijo in priporočajo za prve dni hrano, ki jo izdelujejo razne tovarne pod imenom „Fleischfaserfasanenfutter“, torej hrano iz mesnih vlaken.

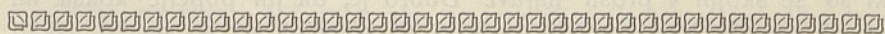
Od kraja zapri kokšo v kotec, tako da tudi mladiči ne morejo na prosto. Tla kotca, v katerem je zaprta vesela družina, morajo biti vedno snažna, da se mladiči ne zamažejo in da ostanejo zmerom suhi. Posuj tla vsak dan na novo s peskom! Črez nekaj dni zapri samo še kokšo, da se jerebice in fazani lahko prosto gibljejo. Ko je mladina že precej odrasla, spusti vso družino na prosto vsaj za nekaj časa na dan. Le dokler je rosa, in ob mrzlem, deževnem vremenu ne smejo jerebice in fazani na prosto. Sicer pa je mladim jerebicam in fazanom kakor vsakemu mlademu bitju gibanje neobhodno potrebno, ker ostanejo sicer vedno slabotni in ne dosežejo nikdar onih tovarišev, ki so se skojili v prosti naravi. Dobro je, da jih popelje kokša na vrt ali travnik, kjer kopljejo, brskajo, se solnčijo ter se nauče, iskati si raznih žuželk in druge hrane. Kako prijetno je pa tudi gledati mlade jerebice in fazane, ko slede razposajeno svoji mačehi in jo ubogajo na vsak njen klic! A tudi ona skrbi zanje z materinsko ljubeznijo.

Ko jerebice že dobro lete in so fazani že toliko dorasli, da se dvignejo na drevo, ne rabijo več kokle; tedaj jih tudi lahko spustiš v lovišče. Ako imaš hišo na polju lovišča, jih pusti kar pri miru. Polagoma se sami razgube po njivah, zlasti jerebice. Drugače je, če si jih skojil proč od lovišča. V tem slučaju zanesejo nekateri lovci mladiče in koklo na njive, kjer se kmalu vsa družba dobro počuti. Kokšo potem ujamejo ali pa ustrele, če je preveč podivjala. Drugi zopet

zapro kokšo na polju v kotec, kjer krmijo njo in sprva tudi mladino, ki je prosta. Jerebice in fazani se privadijo kmalu novemu domovju; začetkoma se drže le v bližini kotca ter si iščejo samo ondod hrane. Počasi pa postajajo bolj in bolj samostojni, prenočujejo že rajši na njivah kakor v kotcu ter se sploh ne zmenijo več za mačeho, katero odnesemo potem domov.

Vsega truda in skrbi, ki ti jih dela prehranjevanje izvaljenih jerebic in fazanov, se lahko rešiš, ako poiščeš zunaj približno enako staro kito jerebic ali gnezdo fazanov. To storiš lahko že čez nekaj dni (ali pozneje), ko se izvale mladiči, katere preskrbiš na ta način najcenejše in najboljše. Zjutraj daš mlade jerebice ali fazane v mehko nastlano košaro in greš s svojim dobro dresiranim psom v lovišče. Ako imaš kaj živali, boš kmalu našel mlade jerebice ali fazane, ki se grejejo in se suše od jutranje rose na robu njive, v nizki detelji ali na travniku. Videl boš marsikako idilo iz jerebičjega ali fazanjega življenja. Ko pes obstoji, dvigni roko, da pade bliskoma na tla, kjer mora ležati nepremično. Nato se previdno približaj, da se prepričaš, ali so jerebice in fazani približno toliko stari kot tvoji v košari. Če ni razlika prevelika, spusti vse ali nekaj mladičev iz košare ter se urno odstrani s psom! Nekaj dni razlike v starosti ne škoduje. Mladiči se začno kmalu oglašati, starka pride k njim, jih gostoljubno sprejme pod svojo streho in v nekaj minutah je adopcija izvršena.

Lovec, ki skrbi tako z veseljem in ljubeznijo za izvalitev jerebičjih in fazanjih gnezd, bo žel v jeseni obilno plačilo za svoj trud. Če še pozimi pridno krmi perutnino in skrbi zlasti pri fazanih za dobro pleme, bo imel lovišče, da ga bo veselje. Saj ni lovec, kdor samo strelja in pokončuje, ampak oni, ki skrbi za svoje živali in jih neguje. Tudi pri nas mora prodreti med lovci in med občinstvom prepričanje, da je lovec največji prijatelj živali.

Velika divja raca.

Lovsko-zoološka razprava. Piše Julij Bučar.

(Dalje.)

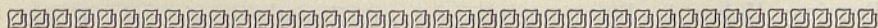
Stem racmanom še nisva imela hudega križa. Časih ti lahko obstreljena raca izgine kakor kafra. Vse iskanje je zaman. Najboljši pes ne opravi ničesar. Raca ti plava daleč, daleč, najrajši s tokom reke pod vodno gladino, potem je ne vidiš več. Uporabi vse lovske izkušnje, ne dobiš je. Časih se skriva v vodi ob obrežju, bodisi pod kako korenino, bodisi v gostem grmovju. Samo kljun ji moli vunkaj. Težko je to zapaziti. Pes je ne more zavohati.

Prav suniti jo moraš s kolom, da se premakne. Hudo ranjena zapusti vodo, se zarije v kako luknjo pod bregom, kjer ne moreš do nje in pogine. Ako je še pri močeh, hiti po suhem daleč proč in se skrije bogvekje v kaki gošči, kjer se je ne bodeš nikdar nadejal. S psom preišči torej daleč okrog mesta, kjer si videl raco zadnjikrat. Paziti moraš na to, kam ima raca obrnjeno glavo tedaj, ko pade na vodo. V isti smeri plava navadno pod vodo k bregu. Ob takih prilikah postoj na mestu, kjer si streljal. Ako si prav miren, se ti pokaže raca čez četrto ali pol ure in ji lahko daš, kolikor ji še manjka.

Nekateri lovci trdijo, da se zagrizi obstreljena raca v vodi, da se namreč oprime s kljunom kake vodne rastline, vejice itd. na dnu vode in da tako pogine, ne da bi prišla na površje. To pa je po mojem mnenju, naravnost rečeno, bajka. Vsa čast onim, ki to trdijo po svojem prepričanju, ali zmota ni nikjer izključena. Saj tudi trdijo nekateri, da se zaleti zajec, hudo preganjan od psov, v samomorilnem namenu v drevo, da pogine. No mislim, da živali sploh ne poznajo samomora. Take intelligence vendar ni pri živalih, da bi mogle presoditi, da jih reši samomor vseh zemskih muk. Zajec beži pred psi. V smrtnem strahu je. Ne vidi nič, ne sliši nič. Kar slepo se buši v kak predmet, ki mu je na poti, pa je po njem. To naj bi bil samomor? To je smrt po nesrečnem naključju. Ni še dolgo temu, ko so trdili učenjaki, da se piči škorpion sam do smrti, ako ga obkrožiš z žerjavico. Danes pa je nedvomno dognano, da to ni samomor. Zakaj bi torej ravno divja raca delala izjemo? Da se raca zagrizi, tega ne moremo utajiti. O tem sem se prepričal že sam. Toda raca se na ta način skriva le tako dolgo, dokler more vzdržati brez dihanja. Vzdrži sicer precej dolgo, navsezadnje pa jo vendar nagon samoohranitve tira na zrak, nakar se zopet potopi. Nisem zdravnik, pa vendar smatram za neverjetno, da bi prejel zagrizlo se raco krč s tako silo, da bi ne mogla izpustiti dotičnega predmeta in bi se zadušila vsled tega. Smrtno obstreljena raca izgubi polagoma svoje moči in se gotovo ne more obdržati pod vodno površino, ker jo žene voda z vso silo navzgor.

Tukaj sva opravila. Naprej bova zalezovala malo proč od obrežja, ker je preveč golo. Sam mah je tu. — Lej jo raco, ki se je dvignila za hrbtom! — Prenaglil sem se, ker me je presenetila. Ta ni dobila nič. Preveč tiho se ne smeva plaziti ob vodi. Ako raca ne sliši ničesar, ji tudi ni treba bežati. Večkrat spi na suhem, zato ostane voda mirna. Dišati race ne moreš. Nazaj grede pustim psa prav na kratko iskati ob vodi. Že mnogokrat sem kaj dobil, dasi nisem videl prej ničesar.

(Dalje prih.)

RIBARSTVO

Šarena postrv (*trutta iridea*) in rdeča postrv (*salmo fontinalis*) na Kranjskem.

Spisal prof. Ivan Franke.

I.

Do sledeče razprave me je navedlo vprašanje deželnega odbora, »ali je racijonalno gojiti v eni in isti vodi domače potočne in ameriške (šarene) postrvi ali ne.«

Odgovor se glasi po sodobni ribarski literaturi enostavno: kjer živi domača postrv (*trutta fario*) sama, brez drugih rib in se nahaja poleg nje kvečjemu še kapelj, v tako »čistopostrvno vodo« ne nasajaj drugih plemen! To pravilo velja sedaj, ko se je ustanovila cena postrvi v tržnem prometu tako, da nadkriljuje domača postrv po vrednosti vse drugo ribovje sladkih voda. Pred 20 leti ni bilo tako. Takrat in še pozneje je bila rdeča postrv — Hrvatje ji pravijo zlatarčica — najbolj dragocena in zaželjena. Da je izgubila ta najlepša riba prvenstvo, ki ga je dobila z vpeljavo v Evropi, je več vzrokov. Glavni je, da je izgubila na okusu in na trpežnosti vsled neprimerne bivanja v malih ribnikih in vsled neprimerne hrane v ribogojnih zavodih. Prodajalci rib na drobno so se je začeli braniti, ker je postajala vedno bolj mehkega življenja in vedno bolj propadljiva. Pritisnila je tudi agitacija imetnikov domačih postrvi in pripravila tujko ob glas. Zdaj je domača postrv prva. Kjer živi sama, ni umno nasajati kakega drugega plemena.

Čistopostrvnih voda je malo na Kranjskem. Take so: Belopeško porečje in Korenska Sava od izvira do Jesenic. V Korenskem jezeru je obilo frilčkov, malih, kvečjemu prst dolgih, nedolžnih ribic, dobre hrane postrvim, ki ne kalijo čistopostrvnega značaja. Dalje so taki vsi dotoki v Korenski dolini: Bistrica, Jeseniščica, Javornik in Radovna. V Bohinju je Savica čistopostrvna, ki je pa sleherno zimo suha. V jezeru je poleg domače postrvi tudi jezerska, lipan, menek in klin. V Ribnici je le tik nad ustjem kak lipan poleg postrvi, višje gori je pa čistopostrvna kakor tudi Mostnica. Čistopostrvni dotoki Save nizzdol Radovljice so Globočica, v kateri se prikaže zopet voda Begunjske Zgoše, ki ponikne pod vasjo Zgoša, Lipnica, Tržiška Bistrica in Besnica; Kokra je čistopostrvna gori od Zagorja pod vasjo Kokra.

Dotok Kokri, Belica, je čistopostvrna, tako tudi Bistrica nad Pred-dvorom. Ločilnica, dotok Sore pod vasjo Sora, je čistopostvrna. Poljanska Sora se iznebi drugega ribovja šele nad Žiri; grape, na pr. Hrastnica, Hotoveljščica, Brbovnica i. dr. so pa čistopostvrne. Selska Sora je čistopostvrna od Češnjice gori, dotoki pa vsi, pričenši s Prifarskim dotokom.

Kamniška Bistrica je v izvirnem tolmunu prazna, dasi vsebuje dovolj ribje hrane, namreč postrank (*gammarus pulex*), ciklopov in druge drobnjadi. Ribe se prično pravzaprav šele nizdol Predoselj.

Porečje Ljublanice vsebuje mešano ribovje v Pivki, Uncu in od Vrhnike do izliva. Edino kratki dotok Hrib na Vrhniki je čistopostvrn. Borovniščica je skoraj brez pomena. Iška je čistopostvrna, pa tako malo dostopna, da so jo prepuščali do pred dvemi leti neopravičenim izkoriščevalcem. Želimeljščica je čistopostvrna šele nad Poljanami, Dobrunjska Reka šele nad Podlipoglavom. Dolga Šmartinska Reka in nje dotok Črni potok vsebujeta same postrvi šele daleč gori proti izvirku. Kostrajniščica je brez rib; ob nje izlivu je velika usnjarna, iz katere prihaja ribam poguba. V Jablanščeku so od prvega mlina nad ustjem same postrvi, tako tudi v Šklendrovcu in v Gapoti. V Mirni je nad Moravčami nekaj postrvi.

V Krkinem porečju je edino kostanjeviška Studena čistopostvrna. Izmed voda, ki poniknejo in se iztekajo domnevno v Krko, ima Robarica, dotok Raščice, kratko in Stari Breg pri Grosupljem še krajšo čistopostvrno progo.

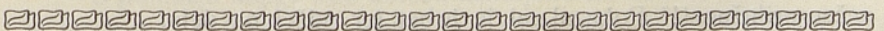
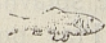
V Vipavi se nahaja soška postrv od izvira do izliva, nje gorenja kranjska proga in potok Hubelj sta čistopostvrna.

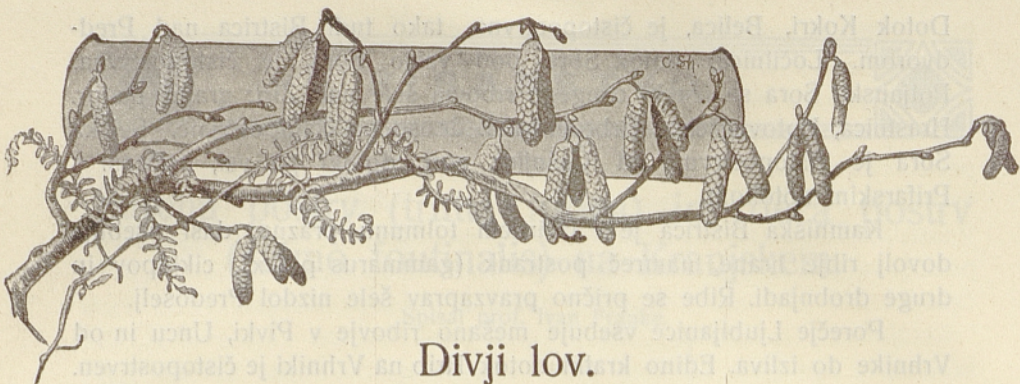
V primeri s celim našim vodovjem je naše čistopostvrno jako omejeno. Za dobavo domačih postrvi so mešane proge neprimerno važnejše kakor čistopostvrne.

Domača postrv je malo kos konkurenci drugih rib. Prvič dela maloštevilen zarod. Vse druge ribe so po številu neprimerno bolj plodovite. Dalje stoji večinoma mirno na enem kraju in čaka, kaj ji pred gobec prinese voda, druge iščejo okoli. Radi tega se domače postrvi najbolj množijo tam, kjer so same, dasi se žrejo med seboj.

Po teoriji je tedaj gospodarski nepravilno v čistopostvrnih vodah vlagati med domače tuja plemena, odnosno šarene ali rdeče postrvi. Na negativno stran je vprašanje o tujkah gladko rešeno vsaj teo-retično.

(Dalje prih.)

Divji lov.

Napisal M. Hanzlovský.

Star lovec mi je pripovedoval dogodke iz svojega lovskega življenja, med drugim tudi, kako se mu je godilo, ko je naletel na divji lov. Opisoval je živo vse posameznosti te strahote ter pripomnil nazadnje: „Da me ni vrag takrat vzel, se mi čudno vidi. Zdaj se ga pa ne bojim prav nič, ker vem, da peklenšček ne mara »jagra«.“

Skoro sem bil že pozabil povest starega lovca o divjem lovu, ko sem naletel nedavno tega na gručo drvarjev, ki so podirali drevje ob nekem močvirju. Ravno so prevrnili lepega velikana. K njemu je pristopil vodja drvarjev, potegnil klobuk raz glavo ter vsekali v porobek znamenje križa. Hotel je nato oditi. Toda ker me je zanimalo njegovo početje, sem ga ustavil ter vprašal, zakaj je vsekali v podrto drevo znamenje križa. Mož me je pogledal, kot bi hotel reči: „Ali še tega ne veš?“ in mi odgovoril: „Gospod gozdar, Vi ste še mlad in ste še malo izkusili! Križ moram vsekati v vsak porobek in ravno na tem kraju je to zelo potrebno.“

„Zakaj in pa zakaj ravno tukaj?“

„Zakaj?! No, ker ravno tu okrog vrag straši in vpije, da je groza. Skoro vsak večer »jaga« tu naokrog. Vrišč in trušč se čuje skoro onkraj hriba, kjer imamo svojo bajto. Še zdaj se mi ježiho lasje, če se domislim onega večera, ko me je zajel ravno tu divji lov. Gotovo bi me potegnili s sabo, da se nisem usedel pri priči na porobek s križem. Le sreča moja, da imam to navado, da vsekam znamenje križa v vsak porobek, ker bi se sicer danes že gotovo cvrli na žveplu peklenškega dna.“

„Čenče!“ sem se oglasil zdaj. „Nalezli ste se ga bili preveč in kakšna malopridna sova Vas je spravila v strah.“

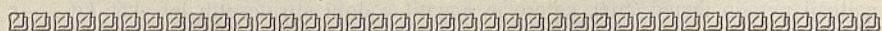
To je razjezilo drvarja. Prav po gorenjsko se je primojdušil, češ: „Ako ne verjamete, pa poizkusite sami, saj imate za to vsak večer priložnost!“ Pokazal mi je hrbet ter odšel na delo.

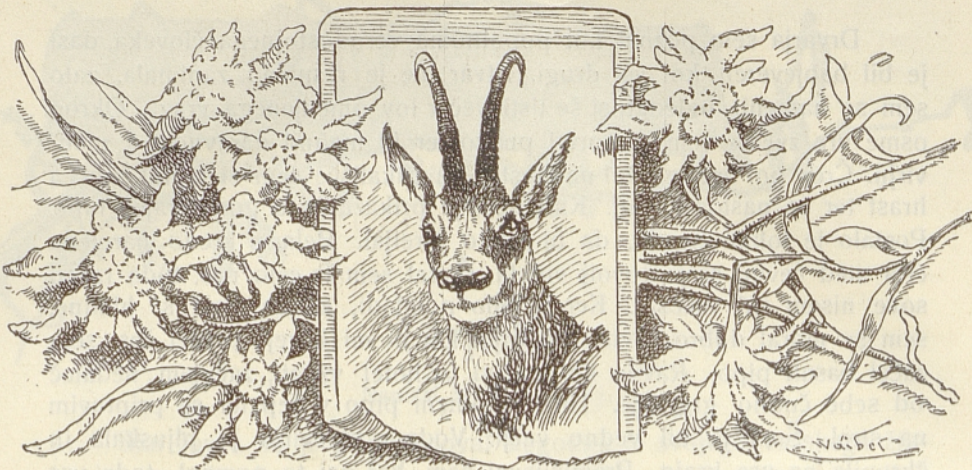
Drvarja sem poznal kot popolnoma verodostojnega človeka, dasi je bil babjeveren kot vsi drugi. Stvar me je resnično zanimala, zato sem se namenil, ogledati si še tisti večer lov omenjenega vraga. Okrog osme ure zvečer sem si optal puško ter jo mahnil naravnost k močvirju. Črez pol ure sem bil na mestu. Za čakališče sem si izbral močen hrast ter se naslonil nanj. Kmalu se je prikazal izza gora krajec lune. Postalo je toliko svetlo, da bi lahko streljal. Bela, s kredo narejena črta med cevmi se je dovolj videla. Čakal sem že celo uro, toda razen sove nisem čul ničesar. Ker je bilo pomladi, ko so noči še hladne, sem se moral dobro zaviti v suknjo. Da bi mi hitreje prešel čas, sem začel basati pipo. Ravno ko sem si jo hotel vžgati, začujem nedaleč od sebe čudno grgranje. Hitro vtaknem pipo v žep ter se pripravim na strel. Šum je bil vedno večji. Voda v močvirju je pljuskala in škropila na vse kraje. Premišljeval sem, kaj naj to pomeni, toda vse moje znanje me je pustilo na cedilu. Nikakor se nisem mogel spomniti, da bi bil čital ali slišal kje kaj o podobni prikazni. Da bi verjel na divji lov, sem bil preveč utrjen proti vražam. Toda hrup je postajal vedno ljutejši: zamolklo grgranje, potem kakor ukanje, vmes pa kakor glasovi lovečih psov in glas daljnega roga... Prepričanje, da ni strahov, je jelo giniti. Nehote sem smuknil na bližnji porobek, na katerem sem otipal vsekani križ. Toda dolgo časa nisem sedel na varnem, ko zagledam, da se je vzdignilo nekaj temnega nad bičevje ter zopet nazaj padlo. Sedaj sem si bil v svesti, da dela šum neka ptica-močvirnica, katere še nisem bil poznal dotlej. Vstal sem ter se oprezno približal bičevju. Napenjal sem oči, da so me skoro začele boleti, in zazrl končno sredi razburkane vode nekaj temnega. Šum in vrišč je trajal naprej. Skušal sem meriti, pa ni kazalo dobro. Lovil sem precej časa s cevjo črno prikazen na vodi, jo naposled ujel in sprožil. Hrušč na vodi je mahom prenehal, ko je počilo. Nekaj je sfrfotalo, pri čemer me je zadel curek vode.

S pomočjo svoje „električne“ sem iskal po bičevju plen. Kmalu sem zagledal močvirnika, ki je plaval, znak ležeč. Urezal sem si dolgo palico, s katero sem potegnil dozdevnega vraga na suho.

Drvarji so seveda vedeli, da sem šel nad dozdevnega peklenščka, o katerem so mi bili pravili. Ravno sem si ogledoval ptiča, ko sem začul izpred kože zategnjen: „Ho-o-ho-oj!“ Oglasil sem se jim in na pol pota smo se srečali. Pripovedoval sem jim ves dogodek, toda verjeti mi ni hotel nihče. Šele črez nekaj dni, ko se ni več ponavljal peklenski lov, so začeli nekateri nekoliko verjeti, večina jih je pa ostala pri vragu in njegovem ponočnem lovu.

S pomočjo knjige sem določil ustreljeno močvirnico za bukača. Bil je lep samec, ki krasi zdaj stanovanje mojega nekdanjega predstojnika.

Iz lovskega oprtnika

Slovensko lovsko društvo v Ljubljani naznanja, da priredi dne 8. septembra t. l. pri Domžalah II. tekmo frmačev, da se prepričamo, koliko smo napredovali od zadnje. Priglasje udeležbe sprejema odbor društva do 11. avgusta t. l. Podrobnosti o tekmi priobčimo v prihodnji številki.

O kokoši gozdnega jereba. Dne 22. maja t. l. mi je naznanil lovec gnezdo gozdnega jereba, ki so ga našli drvarji, ko so sekali smreke pri Zanoškarjevi drči v Črtni dolini (lovišče Medvode). Dasi so posekali eno smreko komaj dva koraka od gnezda, je kokoš ves čas tako dobro sedela na jajcih, da je zapustila gnezdo šele, ko je padel nanjo kos lubja. Dotlej pa delavci še znali niso za gnezdo. Kokoš je zapuščala gnezdo vedno po tleh, milo čivkaje ter trepaje s perutmi, na gnezdo se je pa vračala tiho in skrito. Kakor sem se sam prepričal, je imela kokoš gnezdo na jako skritem kraju na robu strme drče, tako da je visela rušnja črez gnezdo. Pri valenju ni motilo kokoši popolnoma nič to, da so spuščali dan za dnevom po drči hlode komaj korak od gnezda. Kokoš se mi je pustila prijeti, da sem preštel jajca, ki jih je imela 8. Jajca, na tankem koncu precej šilasta, so svetlo-rjavo-rumenkaste barve z malimi temno-rdeče-rjavimi lisami ter precej večja od jajec poljske jerebice (daljša so skoraj za 6 mm). Gnezdo samo je bilo napravljeno precej enostavno iz mahu, suhe trave in nekaj iz perja. Dasi je bila kokoš vedno blizu ljudi in v nevarnosti, da zadene gnezdo kak hlod, je vendar dne 30. maja srečno izvalila vseh osem jajec ter se podala s piščeti na bližnji posek, kjer se gostijo z različnimi žuželkami in z rdečimi jagodami še danes, kakor upam.

Dne 26. maja sva pa našla z lovcem ne daleč od prvega gnezda mrtvo kokoš gozdnega jereba, ki jo je ubila posekana smreka, ko je sedela na gnezdu. Gnezda z jajci nisva našla kljub vestnemu iskanju med hlodi in vejevjem. Na kokoši se je poznalo, da je valila in da je bila stisnjena, oziroma zmečkana. Gotovo je imela reva še toliko moči, da je sfrfotala z gnezda. — Ker preti valečim kokošim še veliko drugih nevarnosti od strani različnih roparjev, je edino prav, da ne streljamo v nobenem času kokoši gozdnega jereba. —c.

Teža naših divjih petelinov. G. Ferd. Schulz nam je sporočil, da je tehtal najtežji petelin izmed 2100, katere je nagatil v dobi štiridesetih let, 4:56 kg. —r.

Neprevidni lisici. V torek, 10. junija t. l., se mi je primeril zanimiv slučaj, o katerem sodim, da bi bilo umestno, da ga zvedo naši lovci, posebno pa prirodoslovci. Dogodek hočem čisto tako opisati, kot se je pripetil, brez vseh olepšav in brez lovske latinščine.

4. junija t. l. sem se odpeljal z Dunaja domov, da se v miru pripravim za III. gozdarsko državno izkušnjo. Iskal sem takoj drugo jutro mirnega in hladnega prostorčka v gozdu in sem ga tudi našel tik ob Sori pod Ljubnikom. Do torka 10. junija sem bil tam čisto nemoten. V torek zjutraj približno ob 7. uri pa zaslišim po Ljubniku v precejšnji daljavi močno lajanje in bevskanje. Lajanje je bilo čisto pasje in že sem se jezil nad dozdevnim kmečkim cuckom, ki je po mojem mnenju vznemirjal lovišče. Toda kmalu na to zaslišim glasove, ki sem jih takoj spoznal za lisičje. Mislil sem si, da se preganjata dva lisjaka iz dolgega časa, in se nisem zmenil dalje dosti za lajanje. To je trajalo z malimi presledki približno do tri četrt na 10. Takrat pa zaslišim naenkrat lajanje zelo močno v oddaljenosti kakih 200 korakov. Po glasu spoznam, da se približujeta lisici. Ravno ko pogledam po strmini navzgor, zapazim, kako tečeta dve lisici tik druga za drugo čez približno 30 korakov široko poseko. Radoveden, kaj bo iz tega, obležim čisto mirno in jima sledim z očmi. Ko dospe prva rjavka do roba poseke, jo ubere ob grmovju navzdol proti meni. Za par trenutkov izgubim obe izpred oči. Ko jih zopet zagledam, sta bili le še kakih 30 korakov oddaljeni od mene. Zavili sta po bliskovo v mal bukov grm in se začeli med čudnim lajanjem gristi. Videti sem mogel samo eno, ki je stala na zadnjih nogah. Drugo mi je zakrival grm, ker sem ležal povsem nepremično, v prvem trenutku zelo začuden nad tako neprevidnostjo in slepoto sicer pretkanih roparjev. A že v naslednjem trenutku sem se zavedel. Kar vrglo me je pokoncu. Pograbil sem lovski nož, ki sem ga imel slučajno odprtega zraven sebe na tleh, in v par skokih sem bil pri pretepačih. Po bliskovo sem zamahnil dvakrat po onem, ki je stal na zadnjih nogah in mi kazal hrbet. Več nisem imel časa, ker sta že šinila iz grma po rebri navzgor. Jaz za njima. Že mi je bilo hudo, češ premalo si ga, ušel bo! Ranjeni rjavec se namreč ni prav nič brigal za globoke rane. Toda dobil je vendar dosti. Po dobrih 30 korakih se nenadoma prevrne na desno stran in se ne gane več. Ko priletim do njega, ni dal niti znamenja življenja več od sebe. Iz previdnosti sem mu pa dal še en vbodljaj v vrat. Toda niti zgenil se ni. Odtokla mu je bila vsa kri. Videč, da je končano, ga vzdignem in zapazim, da je lisica. Pobral sem jo z nemalim veseljem in si ogledal rane. Prva je bila v desno stran prsi in je bila nedvomno smrtna, ker je bil prerezan ves drob. Z drugim sunkom sem ji pa preparal hrbet v dolžini čez 10 cm, ker je bila takrat že v skoku. Zadovoljen s storjenim delom, sem jo nesel zakupniku lova, g. Fr. Dolencu, z zavestjo, da bom kaj takega težko še kdaj doživel.

Seveda sem se takoj vprašal, zakaj sta bili lisici to pot tako slepi in neprevidni. Jaz si razlagam stvar na sledeči način: Pokončal sem lisico, pobegli rjavec je bil pa lisjak. Lisica najbrže ni donosila mladičev, temveč je povrgla in se je vsled tega tedaj zopet lovila. V tem mnenju me posebno potrjuje zatrdilo nekega starega lovca, da je dobil pred leti še v oktobru čisto mlade lisice. Če je moje domnevanje pravo, je pač zanimivo, kako napravi strast tudi sicer tako premetenega lisjaka slepega in gluhega za najbližjo okolico in za nevarnosti. Ker pa ne vem, če je navedena razlaga prava, prosim izkušene lovce za njihovo mnenje.

Ivan Gosar.

Število divjačine, ustreljene ali ujete 1. 1912. V krškem okraju (nadaljevanje): 205 divjih rac, 116 lisic, 8 kun, 20 podlasic, 24 dehorjev, 2 divji mački,

13 jazbecev, 3 orle, 2 uharici, 240 kraguljev ter podobnih roparic in 1900 vran. — Za kranjski okraj smo že poročali o številu divjačine; pomotoma pa smo navedli preveliko število orlov (gl. št. 3, str. 41). Kakor smo poizvedeli, je bilo ustrelenih več kanj, katere so nam navedli lovci za orle. V postojnskem okraju smo našli 250 srn, 595 zajcev, 6 divjih petelinov, 60 gozdnih jerebic, 80 skalnih jerebic, 350 poljskih jerebic, 65 prepelic, 50 gozdnih kljunačev, 1 divjo gos, 50 divjih rac, 110 lisic, 18 kun, 6 dehorjev, 9 divjih mačkov, 10 jazbecev, 2 orla, 14 uharic, 80 kraguljev, sokolov, kanj, 170 vran in srak. — V logaškem okraju: 3 jelene, 3 divje koze, 775 srn, 470 zajcev, 55 divjih petelinov, 140 gozdnih jerebic, 160 poljskih jerebic, 60 prepelic, 20 gozdnih kljunačev, 18 močvirnih kljunačev, 1 divjo gos, 115 divjih rac, 184 lisic, 30 kun, 35 podlasic, 4 dehorje, 30 divjih mačkov, 55 jazbecev, 1 uharico, 240 kraguljev, kanj itd.. 620 vran in srak. — V novomeškem okraju: 290 srn, 1390 zajcev, 3 divje peteline, 150 gozdnih jerebic, 300 poljskih jerebic, 8 fazanov, 15 prepelic, 30 gozdnih kljunačev, 21 močvirnih kljunačev, 3 divje gosi, 120 divjih rac, 1 medveda, 115 lisic, 15 kun, 36 podlasic, 8 dehorjev, 1 vidro, 5 divjih mačkov, 38 jazbecev, 96 kraguljev, skobcev in kanj, 650 vran in srak. — V črnomaljskem okraju: 95 srn, 790 zajcev, 68 gozdnih jerebic, 340 poljskih jerebic, 170 prepelic, 35 gozdnih kljunačev, 25 močvirnih kljunačev, 12 divjih gosi, 136 divjih rac, 150 lisic, 13 kun, 10 podlasic, 12 dehorjev, 3 vidre, 2 divja mačka, 60 jazbecev, 2 orla, 1 uharico, 80 kraguljev, kanj in skobcev, 300 vran in srak. — V kamniškem okraju: 220 srn, 1385 zajcev, 30 divjih petelinov, 2 ruševca, 130 gozdnih jerebic, 1980 poljskih jerebic, 273 fazanov, 230 prepelic, 180 gozdnih kljunačev, 45 močvirnih kljunačev, 140 divjih rac, 149 lisic, 35 kun, 30 podlasic, 42 dehorjev, 1 vidro, 1 divjo mačko, 12 jazbecev, 3 uharice, 180 kraguljev, skobcev in kanj, 1100 vran in srak. — V radovljiškem okraju: 425 divjih koz, 450 srn, 480 zajcev, 62 divjih petelinov, 25 ruševcev, 2 fazana, 126 gozdnih jerebic, 7 skalnih in 200 poljskih jerebic, 26 prepelic, 14 gozdnih kljunačev, 4 močvirne kljunače, 80 divjih rac, 220 lisic, 65 kun, 35 podlasic, 26 dehorjev, 15 jazbecev, 2 uharice, 140 kraguljev in kanj, 300 vran in srak. — V kočevskem okraju: 1080 srn, 780 zajcev, 17 divjih petelinov, 12 fazanov, 210 gozdnih jerebic, 110 poljskih jerebic, prepelice nobene, 8 gozdnih kljunačev, 100 močvirnih kljunačev, 3 divje gosi, 180 divjih rac, 2 medveda, 282 lisic, 52 kun, 7 podlasic, 12 dehorjev, 10 vider, 8 divjih mačkov, 70 jazbecev, 3 uharice, 200 kraguljev, skobcev in kanj, 280 vran in srak. — Jeleni so bili ustreljeni le v kranjskem okraju, kjer jih goji veleposestnik pri Sv. Katarini za Tržičem, in pa v logaškem okraju. Divjih koza nimajo postojnski, kočevski, črnomaljski in novomeški okraj. Tudi za litijski okraj ne vemo, ali je lani kdo ustrelil kaj te divjačine. Skalnih jerebov ima največ postojnski okraj. Sicer so tudi na Gorenjskem, pa bolj poredkoma. Fazanov je izkazal največ kranjski okraj, kjer jih niso skoraj nič imeli, oziroma ustrelili pred letom 1904. Zaplodili so se po prizadevanju nekaterih skrbnih lovskih zakupnikov. Prepelice so postrelili v kočevskem okraju že nekaj let sem le malo ali celo nič. Pravijo, da jih ni več. Včasih jih je bilo pa precej. — Mnogo lovskih zakupnikov izkazuje med divjimi mačkami tudi domače, bolj ali manj podivjane. Zato smo morali nekatere številke črtati. Tudi uharice izkazujejo v takem številu, da je bilo treba o tem povprašati mnogo lovcev. Izkazalo se je, da štejejo nekateri med uharice razne vrste sov, ki pa ne spadajo po lovskem zakonu med škodljive lovne živali. To velja deloma tudi o orlih, med katere štejejo napačno razne vrste kanj. — Ustreljeni trije medvedi so iz lovišča kneza Auersperga, oziroma iz bližine njegovih gozdnih posestev. V Auerspergovih gozdih streljajo medveda le redkokdaj in ga ne preganjajo.

M. Mr.

